

Polismyndigheten i framkant vid skydd av luftutrymme

Intervju med Urpo Mäkinen, projektledare för Polismyndighetens ISF-projekt Anti-UAS. Projektet startade den 14 mars 2017 och pågår fram till den 13 mars 2020. Polismyndigheten beviljades 27 440 502 kronor från fonden för att öka sin förmåga att hantera hot och incidenter från obemannade flygfarkoster/UAS (Unmanned Aircraft System)

Varför sökte polisen bidrag till störsystem för drönare?

I en förstudie som genomfördes av Utvecklings Centrum (UC) Stockholm identifierades behov av att öka förmågan hos polisen att hantera hot från drönare. I förstudien tittade vi på incidenter, lyssnade på erfarenheter från Försvarmakten och gick igenom tillgänglig statistik på området. I både Irak och Syrien har man t.ex. använt sig av kommersiella drönare för att släppa bomber på personer och fordon. Idén stärktes ytterligare av den nya säkerhetsstrategin som publicerades i samma veva och lyfte behovet av att öka den nationella förmågan att hantera terrorhot. Vid redovisningen av förstudien tog vi höjd för att vidareutveckla tankarna om ett nytt teknikstöd i organisationen. Idén fick gehör och i diskussioner om hur projektet bör finansieras dök ISF upp som ett alternativ. Mål och prioriteringar i fonden matchade perfekt med det tänkta projektets inriktning. Tack vare att projektförslaget avsåg ett nytt område och ny teknik för polisen lyftes det upp till nationell nivå och blev ett nationellt utvecklingsprojekt. I samverkan med FOI omvandlades sedan projektdirektivet till en projektansökan, som sedermera godkändes.

Kan du redan nu se några konkreta resultat? Har förmågan på polisen ökat?

I projektet som är på 36 månader finns det två spår, ett snabbspår och ett mer långsiktigt spår. Det långsiktiga spåret, som var ursprungstanken med projektet, är kravställning på ett nytt Anti UAS system. Snabbspåret, som i stora delar är genomfört, avsåg inköp och implementering av ett interimistiskt stöd. I början av 2017 fick Polismyndigheten påtryckningar från regeringen och Försvarmakten om att snabbt stärka förmågan hos polisen att hantera hot i luftrummet. Önskemålet var att inköp och implementering skulle vara klart till Almedalsveckan som inleddes den 1 juli. Det var minst sagt knappt om tid. All tid lades inledningsvis på snabbspåret. Tack vare detta lyckades vi inte bara köpa in ett fungerande Anti-UAS system utan även implementera det i organisationen. För att Polismyndigheten skulle kunna använda störutrustningen krävdes dessutom en ändring av lagstiftningen, vilket vi lyckades få igenom innan sommaren. Summa summarum har projektet både lett till konkreta resultat och synbara effekter. Målet med

projektet var att öka polisens förmåga att hantera drönare och det målet har redan uppnåtts.

På vilket sätt har projektet gynnat polisens operativa arbete?

Projektet har avlastat den operativa verksamheten såtillvida att det nu finns en förmåga att hantera tredimensionella hot. Hoten fanns där tidigare, men förmågan är ny.

Har polisen fått någon praktisk användning av den utrustning som köpts in?

Inköpt utrustning har redan använts vid fyra särskilda händelser i Sverige, varav Almedalen är en. Även i år finns vi på plats i Visby under Almedalsveckan.

Har andra myndigheter lärt sig något av projektet?

Ja, bl.a. Säkerhetspolisen, som har som uppdrag att skydda skyddspersoner. Polisen stöttar Säpo i detta arbete. Tack vare polisens ökade förmåga kan faror upptäckas tidigare, vilket i praktiken betyder att Säpo fått mer tid på sig att skydda skyddspersonerna.

Har andra länder visat intresse för projektet?

Polismyndigheten har bl.a. fått förfrågan från ett annat EU-land om stöd vid utveckling av liknande teknikstöd. Svenska polisen ligger i framkant i detta arbete. Vi är ledande i Norden och det är vad jag vet i dagsläget inget europeiskt land som använder tekniken i operativ verksamhet. Många andra länder har ad hoc lösningar och har påbörjat tester på utrustning. Det gynnar oss att vi hunnit använda utrustningen vid fyra skarpa tillfällen. Tack vare god spridning internationellt har Polismyndigheten fått en inbjudan från Interpol till ett expertforum i Singapore, där dessa frågor ska diskuteras. Om Polismyndigheten blir uttagen till mötet kommer två representanter från projektet att medverka och presentera projektets resultat och effekter.

Om du skrivit ansökan idag, hade du ändrat något rent innehållsmässigt, eller fick ni med det väsentligaste? Räcker pengarna?

Jag tror att vi fick med det viktigaste, men pengarna kommer troligtvis inte att räcka. På grund av att tekniken är ny hade vi svårt att bedöma prisnivån på den interimistiska lösningen vid ansökningstillfället. Vi försökte göra oss en uppfattning om möjligt spann för inköpet, men det blev ändå dyrare än planerat. Vår önskan har varit att bygga vidare på den redan inköpta utrustningen, vilket troligtvis blir billigare i längden, men dyrare på kort sikt

Har ni varit tvungna att ändra något och i så fall vad?

Inga stora ändringar, mest omflyttning av aktiviteter i tid. Ändringarna påverkar dock inte innehållet.

Vad har varit svårast hittills i projektgenomförandet?

Den stora utmaningen var att få en interimistisk lösning på plats till Almedalen 2017. Upphandling, inhämtning, test och utbildning av poliser inför hantering av utrustningen gick i ett rasande tempo. Implementering av interrimslösningen var en utmaning i sig. Svårast var det att få gehör för överlämningen till den operativa enheten. Förankringen fanns hos de som var berörda, men anställningsstopp på myndigheten stoppade alla rekryteringar. Projektledningen har därför fått gå in och arbeta både strategiskt och operativt, vilket inte var planerat.

Har något varit lättare än du trott?

Den förordningsförändring, som krävdes för att Polismyndigheten skulle kunna använda det interimistiska systemet, gick väldigt smidigt. Justitiedepartementet förstod att de var tvungna att hantera förändringen som en prioriterad fråga om de ville få utrustningen på plats till juli 2017 och tack vare draghjälp från dem fick vi även Näringsdepartementet med på tåget. Den nya säkerhetsstrategin, som antogs i januari 2017, gjorde kanske sitt till. Det samma gällde samarbetet med Post- och Telestyrelsen, som gav Polismyndigheten tillstånd till användning av radio och radiolänkar under det interimistiska systemets livslängd. Projektledningen fick ett bra gensvar från både departement och myndighet.

Har något oförutsett inträffat i projektet?

Kan inte komma på något speciellt.

Vilka konkreta förändringar förväntar du dig att projektet kommer att leda till?

Allt tyder på att projektets resultat kommer att integreras i linjeverksamheten, vilket på sikt innebär upphandling av den senaste tekniken på området till myndigheten. Men detta är förstås något som ledningen måste ta ett beslut om.

Vilka effekter tror du att projektet kommer att få på längre sikt?

På sikt har projektet potential att väsentligt öka myndighetens förmåga att förebygga allvarliga brott i luftrummet. Det är en ny resa som påbörjats inom ett nytt område och min övertygelse är att detta är en teknik som polisen kommer att behöva. Genom samverkan med andra länder har tekniken potential att utvecklas ytterligare. Tack vare ISF ligger Sverige i framkant just nu och sprider de nyvunna erfarenheterna framförallt i Norden genom Nordiskt Forum för Ordningsspoliärt Samarbete (NOFOP), men även globalt. Ser man det ur ett större perspektiv kan en effekt av projektet bli att göra världen ännu lite säkrare.

Har du några tips till andra organisationer som vill söka bidrag genom Fonden för inre säkerhet?

Ha en kontinuitet kring dem som hanterar projekt i organisationen. Projektstöds- och externfinansieringsfunktioner har viktiga roller att spela. Se ansökan som en projektplan och se till att den som ska leda projektet är involverad i skrivandet. Skriv inte för abstrakt, var så konkreta ni kan. Förberedelser och förankring är a och o för att projektet ska lyckas. Alla underhandskontakter måste ha identifierats när ansökan skrivs. Om ni har med externa parter är det viktigt att tidigt diskutera budget, roller och ansvar. Säkerställ också att rätt kompetenser kopplas till projektet. Det är t.ex. viktigt att ha med en ekonom under hela processen. För vårt projekt har controller Kerstin Karlsson på NOA varit avgörande för att säkerställa att redovisningen följer fondens regler och att budgeten håller. I stora projekt som Anti-UAS är det viktigt med kontinuerlig ekonomisk uppföljning.

Vad händer just nu i projektet?

Vi kommer precis som förra året finnas på plats i Visby under Almedalsveckan.

Urpo Mäkinen, Polismyndigheten, är projektledare för ISF-projektet Anti-UAS

Text och bild: Carina Hammar